

Kulturhistorisk vurdering af sten- og jorddiger i forbindelse med konkret udpegning i

Køge Kommune

GIS-data og medfølgende rapport

2019-12-04

Kladde

Medfølgende notat for kulturhistorisk vurdering af sten- og jorddiger i forbindelse med konkret udpegning i Køge Kommune

Udarbejdet af Museum Sydøstdanmark for Køge Kommune

Indhold

Forside	1
1 Formål	2
2 Baggrund	2
3 Forløb	2
4 Data	4
4.1 GIS-filer - datasæt	4
5 Resultater	6
5.1 Digestrækninger der foreslås konkret udpeget inkl. vejledende udpegede og "nye" bevaringsværdige	6
5.2 Digesignaturer der foreslås udtaget fra den vejledende udpegning	8
5.3 Fordeling af digestrækninger efter historisk funktion	9
6 Anbefalinger	10
7 Økonomi	10
8 Fotoliste	11

Data i MapInfo-filer:

Digestrækninger fra vejledende udpegning og som foreslås medtaget i den konkrete udpegning

Filnavn: bes_sten_jorddiger_Koege_K

Digestrækninger der vurderes bevaringsværdige og som ikke var med i den vejledende udpegning

Filnavn: bes_sten_jorddiger_nye_Koege_K

Digestrækninger der foreslås udtaget fra den konkrete udpegning

Filnavn: bes_sten_jorddiger_udtages_Koege_K

Digestrækninger der er vurderet (skitselag med kortobjekter uden data)

Filnavn: vurderede_strækninger

Digestrækninger hvor der optaget foto

Filnavn: foto

1 Formål

At vurdere om diger i Køge Kommune har kulturhistorisk værdi. Vurderingen vil indgå i Køge kommunes forslag til konkret udpegning af sten- og jorddiger jf. digebekendtgørelsen¹.

2 Baggrund

Vurderingen af digers kulturhistoriske værdi er et bidrag til Køge Kommunes proces med konkret udpegning af sten- og jorddiger. Digestrækningernes evt. biologiske og landskabelige værdier indgår ikke i denne vurdering.

I bekendtgørelse om beskyttede sten- og jorddiger beskrives i § 1 at de er beskyttet efter museumslovens § 29 a, stk. 1, hvis de er stendiger, offentligt ejede diger (staten, kommunen, folkekirken), diger på eller ved beskyttede naturtyper og/eller diger angivet på Geodatastyrelsens kortværk Danmark 1:25000 (4 cm kort) og være det senest vurderede udgave før 1. juli 1992. Diger kan dog være beskyttede af en lokalplan, hvis arealet i planlægningen er overført fra landzone til byzone. Lokalplaner vil da indeholde nærmere bestemmelser om digerne. Udover digestrækninger der var omfattet af den generelle vejledende udpegning, dvs. digebekendtgørelsens § 1, skulle også bevaringsværdige digestrækninger vurderes jf. digevejledningen s. 18-19. (SLKS, 2009). Idet det ikke i vejledningen er en definition af "bevaringsværdig", så er bevaringsværdig i denne sammenhæng forstået som en digestrækning der har en historisk oprindelse og at den findes på stedet og er i rimelig bevaringstilstand.

I § 1 er også beskrevet at beskyttelsen ikke gælder: diger eller dele af diger, der ligger i byzone eller sommerhusområde, medmindre diget afgrænser et byzone- eller sommerhusareal fra landzone; diger omkring kirkegårde, der er omfattet af lovgivningen om Folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde; havediger; diger langs vandløb, der alene har til formål at sikre lavtliggende arealer mod oversvømmelse; diger, der alene tjener kystbeskyttelsesformål; diger, der alene tjener til beskyttelse mod sand- eller snefygning og diger, der alene tjener til beskyttelse mod støj.

Fordi dette udelukkende er en kulturhistorisk vurdering er digestrækninger, der foreslås medtaget i den konkrete udpegning, så er digestrækninger ikke vurderet for om de er i byzoner i Køge kommune, om de er beskyttet i lokalplaner, om de er på offentligt ejede arealer eller om de er på eller afgrænser beskyttede naturtyper.

3 Forløb

Denne kulturhistoriske vurdering er udarbejdet af Museum Sydøstdanmark mellem 1. juli og 5. december 2019.

Vurderingen blev udført ved gennemgang af kort inkl. topografiske, orthofotos, DHM/Terræn og ved besigtigelser. Den udarbejdede GIS-data og den medfølgende rapport (dvs. dette dokument) blev ved afslutningen leveret til Køge Kommune 5. december 2019.

Den kortbaserede vurdering af hver enkelt dige bestod i at vurdere om det var:

- et historisk skel eller ej ved brug historiske kortværk Original 1 og 2, høje og lave målebordsblade og 4 cm kort

---

¹ Digebekendtgørelsen <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=158549>

- hvilken funktion diget havde haft historisk: sogne-, ejerlavs- ejendomsskel og/eller skovdige samt dets omtrentlige datering
- om placeringen var korrekt dvs. tilretning af unøjagtigheder i digesignaturer i forhold til de fysiske anlæg ved brug af DHM/Terræn 2015 og orthofoto 2018. Unøjagtigheder i placering på kort inkluderede digesignaturernes ender, der var placeret 10-150 m fra digestrækningen og digesignaturer der ofte var placeret 5-60 m fra det fysiske anlæg
- om det var et bevaringsværdigt dige dvs. om det fysiske spor var synligt på DHM/Terræn og orthofoto-2018 og/eller på stedet; vurderingen gjaldt både vejledende udpegede og "nye" digestrækninger
- om digesignaturen var en fejl- eller dobbeltnummerering og dermed kunne udtages fra den vejledende udpegning

Dertil blev hver digestrækningens dimensionsmål i form af højde og bredde målt 3-5 steder pr. dige vha. DHM/Terræn-04 og Profile tool i QGIS. Højde angivet til nærmeste ca. 5 cm af målingen og bredde til nærmeste ca. 10 cm af målingen. Det skal understreges at målingerne kan afvige op til 1 m fra de faktiske forhold. Der blev foretaget en GIS-stikprøvekontrol af højde og breddemålingerne i 20 ejerlav for ca. 40 digestrækninger svarerende til ca. 4 % af ca. 1000 digestrækninger. Stikprøverne viste afvigelser på mellem 0 og 1 meter.

Data indsamlet ved besigtigelser var dimensionsmål i form af højde og bredde målt i meter, synligt konstruktionsmateriale og ved enkelte digestrækninger hvorvidt der var bevaret et synligt dige på stedet.

I vurderingen er der ikke registreret overtrædelser af museumslovens § 29 a dvs. ændringer af diger i form af fx gennembrud eller delvis ødelæggelse ved enten kørsel på diger (skov og mark) eller afpløjning (mark).

Datasæt blev udarbejdet i QGIS og leveret i MapInfo.

Først sent i processen (november) blev det oplyst fra Slots- og Kulturstyrelsen at der også skulle leveres et kortlag til SLKS indeholdende alle vurderede strækninger. Fordi det blev oplyst sent så er en del vurderede steder ikke markeret i dette lag fx skel markeret på Original 1 kort og hvor der enten ikke blev opført dige eller ikke længere er bevaret dige.

4 Data

Udgangspunktet var et datasæt med digesignaturer hentet fra Danmarks Miljøportal d. 5.7.2019. Fra Kortforsyningen, Danmarks Miljøportal og Geodatastyrelsen inkl. HistoriskeKortPåNettet blev bl.a. anvendt DHM/Terræn, orthofotos, 4 cm kort, målebordsblade og Original 1 og 2 matrikelkort.

Nummerering af diger. Digenumre fra den vejledende udpegning blev bibeholdt. I tilfælde hvor ét dige havde flere numre i den vejledende udpegning blev diget omdøbt til det laveste af de tidligere numre. Nummerering af diger, der vurderes bevaringsværdige og som ikke var vejledende udpegede er midlertidigt nummereret forløbende fra 2000001, 2000002, 2000003 etc. Den midlertidige nummerering er begyndt ved 2000001 for at undgå sammenfald med øvrige numre i resten af landet; den 5. juli 2019 var det højeste nummer anvendt i Danmarks Miljøportal 1535415. Slots- og Kulturstyrelsen vil kunne være behjælpelig med hvordan "nye" digestrækninger vil kunne nummereres.

4.1 GIS-filer - datasæt

Beskrivelse af datasættene i GIS-filer:

Digestrækninger bibeholdt fra vejledende udpegning og som foreslås medtaget i den konkrete udpegning er i filen: **bes_sten_jorddiger_Koege_K**

Digestrækninger der vurderes bevaringsværdige og som ikke var vejledende udpegede er i filen: **bes_sten_jorddiger_nye_Koege_K**

Kolonneoverskrifternes betydning:

Ejerlav	hvilket ejerlav ligger diget i, eller i skel mellem hvilke to-tre ejerlav er angivet med "–" bindestreg mellem ejerlavnavnene, mens diger, der ligger i flere ejerlav men ikke i ejerlavsskel er angivet med et "og" mellem ejerlavenes navne.
F sogn	Funktion sogneskel: hvilke sogne udgør diget skel imellem
F ejerlav	Funktion: ejerlavsskel: hvilke ejerlav udgør diget skel imellem
F ejendom	Funktion: ejendomsskel
F skov	Funktion: skovdige
Datering	Formodet datering. Et formodet udskiftningsdige svarer det angivne årstal til årstallet for udgivelse af original 1 kort/udskiftningskort. Ved skovdiger, hvor de formodes at være anlagt i forbindelse med Skovloven fra 1805, da er angivet 1805 som anlæggelsestidspunkt. Ved ejerlavsdiger er angivet året 1000 som formodet anlæggelsestidspunkt, fordi mange ejerlav antages at være af førmiddelalderlig datering. Nogle ejerlavsskel kan være blevet ændret linjeføring ved udskiftningerne under landboreformerne i slutningen af 1700- begyndelsen af 1800-tallet. Den angivne datering af ejerlavsdiger med år "1000" er meget usikker. Muligt at anvendelse af en videnskabelig metode som f.eks. kulstof-14-datering vil kunne give mere præcise anlæggelsestidspunkter.
Materiale	Konstruktionsmateriale angivet for besigtigede diger
SHAPE_LENG	Længde af digesignaturen ved udtræk af digesignaturer på Miljøportalen.
Bredde K	Bredde målt på kort DHM/Terræn; kan variere op til 1 m fra dimensioner på stedet.
Bredde S	Bredde målt på stedet
Højde K	Højde målt på kort DHM 0,4; kan variere op til 1 m fra dimensioner på stedet.
Højde S	Højde målt på stedet
Længde m	Længde af justeret digesignatur; justering i forhold til anlæggets fysiske placering i forhold til terrænmodel 2015 og luftfoto 2018.

Øvrige kolonner stammer fra udtræk af digesignaturer på Miljøportalen.

Digesignaturer der foreslås udtaget fra den konkret udpegning er i filen :

bes_sten_jorddiger_udtages_Koege_K . I kolonnen med overskriften Slettet er begrundelse for udtagningen fra vejledning beskrevet for hver digesignatur.

Vurderede strækninger - skitselag med kortobjekter med begrænset data tilknyttet er i filen

vurderede_strækninger - filen er et skitselag der viser ca. 80 % af de vurderede strækninger. Denne fil er et ønske fra Slots- og Kulturstyrelsen, der ønsker indsigt i hvilke strækninger, der er vurderet når styrelsen senere skal afgøre om kommunenes endelige forslag til konkret udpegning kan godkendes.

Foto – visning af placering af digestrækninger, der er fotograferet **foto**

5 Resultater

De digestrækninger der pga. kulturhistorisk værdi foreslås **medtaget i den konkrete udpegning** findes i de to filer: bes_sten_jorddiger_Koega_K og bes_sten_jorddiger_nye_Koega_K. Data i disse to filer er ikke lagt sammen idet det endelige indhold i forslaget til den konkrete udpegning afgøres af Køge Kommune.

De digesignaturer der foreslås **udtaget fra den vejledende udpegning** og dermed ikke medtaget i den konkrete udpegning findes i filen: bes_sten_jorddiger_udtages_Koega_K

983 vejledende udpegede digestrækninger den 5. juli 2019, i alt 391 km.

813 af de 983 vejledende udpegede digestrækninger foreslås medtaget i den konkrete udpegning, i alt ca. 354 km.

170 vejledende udpegede digesignaturer foreslås udtaget fra beskyttelse, i alt ca. 37 km.

222 "nye" digestrækninger vurderes bevaringsværdige; i alt ca. 44 km. De 222 kan, hvis kommunen ønsker det, medtages i den konkrete udpegning. De 222 digestrækninger var ikke vejledende udpegede; dog var 25 af dem markeret med digesignatur på senest gældende 4 cm kort før 1992 og var dermed omfattet af den generelle beskyttelse. Hvis nogle af de 222 "nye" digestrækninger ikke ønskes medtaget i den konkrete udpegning, vil de i stedet kunne bevares via dokumentation dvs. registreres arkæologisk inden evt. fjernelse.

Det er velkendt at den vejledende udpegning er mangelfuld. Det kunne konstateres at for Køge Kommunes område var der ca. 22 % (222/983x100) flere bevarede "nye" digestrækninger sammenlignet med antallet i den vejledende udpegning og der var ca. 13 % (129/983x100) fejlregistreringer i den vejledende udpegning; fejlregistreringer som fx dobbeltnummereringer og grøfter.

Der blev vurderet i alt ca. 1340 strækninger inkl. de 983 vejledende udpegede, 222 bevarede "nye" digestrækninger samt strækninger, der viste sig ikke at findes på stedet eller ikke at være bevaringsværdige.

I slutningen af 1980-erne var vurderingen for hele landet, at der var bevaret ca. 30 % af diger sammenlignet med 100 år tidligere og de bevarede blev med digebekendtgørelsen beskyttet hvis de opfyldte et eller flere af fire kriterier (beskrevet i afsnit 2). Ved vurderingen viste det sig at der var bevaret ca. 22 % flere digestrækninger end der var omfattet af den vejledende udpegning. Samlet kunne det overvejes fra lovgiver side om beskyttelse og bevaring af ca. 20 % af det samlede antal digestrækninger, der var for ca. 100 år siden kunne være tilstrækkeligt at bevare for fremtiden; udvælgelsen af digestrækninger kunne baseres på datering og placering evt. i kombination med "grønne korridorer" til understøtning af biologisk liv.

5.1 Digestrækninger der foreslås medtaget i den konkrete udpegning

Digestrækninger der foreslås medtaget i den konkrete udpegning er både diger, der var vejledende udpegede og "nye" digestrækninger. Digestrækningerne var mellem 1,3 og 5,35 m brede, de fleste mellem 2 og 4 m brede og 0-1,6 m høje, de fleste mellem 0,2 og 0,7 m høje.

Digestrækninger der foreslås konkret udpeget.

Signaturerne for vejledende udpegede diger var unøjagtigt placeret. Med det formål få et mere præcist datasæt, der er baseret på konkrete kulturhistoriske spor, så er placeringen af digesignaturerne justeret i forhold til hvad der synligt på stedet jf. luftfoto 2018 og DHM terrænkort 2015.

"Nye" digestrækninger

Der er observeret 222 "nye" digestrækninger sammenlagt i alt ca. 44 km; disse kan jf. retningslinjerne i digevejledningen (SLKS, 2009) vurderes som bevaringsværdige. De "nye" digestrækninger er vurderet på

samme måde som de vejledende udpegede digestrækninger dvs. det er kontrolleret om strækningerne var markeret som skel/dige på O1, målebordsblade eller 4 cm kort og om de var synlige på luftfoto-2018 og DHM/Terræn-2015. Af de 222 er 25 markeret med digesignatur på senest gældende 4 cm kort før 1 juli 1992.

Eksempler på vurderede digestrækninger

Ændring af digesignatur - eksempel

DigeID 58295 Åshøje Overdrev. Digesignaturens vestligste 120 m er blevet justeret væk, fordi der ikke var markeret dige på 1992-4 cm kort, O1, højt eller lavt målebordsblad og der var ikke et synligt dige på terrænmodellen. Digesignaturen er blevet forlænget ca. 170 m mod nord svarende til placering på 4 cm kort, andre kort og på terrænmodellen.

Forkortelse af digestrækninger - eksempler

DigeID 58488 i Gunderup Kohave. Digesignaturens sydøstligste ca. 380 m er blevet forkortet væk. Der var markeret digesignatur 1992-4 cm kort, men da der på stedet har været skovvej som også ses på 1954-luftfoto eksisterede denne del af diget formodentlig heller ikke i 1992.

DigeID 59957 sydligste ca. 240 m er blevet forkortet væk. Der er en grøft og ikke et dige på strækningen.

DigeID 59382 Fløjterup. Dimensioner i digets sydlige del ser ud til at være ændret og digets signatur er derfor blevet forkortet.

Digestrækning/Kirkesti

Ved Ll. Skensved er en strækning markeret på 2019-skærkort som kirkesti, mens strækningen på ældre kort er markeret som skeldige; denne strækning foreslås medtaget i den konkrete udpegning – strækningen har fået de midlertidige numre 2000115 og 2000116.

Diger der fremstår som niveauforskel

Nogle diger på skrånende terræn er i tidens løb ved til- og frapløjning af materiale ved digerne ændret således at de nu fremstår som niveauforskelle.

DigeID 59928 ved Åshøje ejendomsskel består af en 2,2-2,7 m bred og 5-65 cm høj niveauforskel.

DigeID 59428 ejendomsskel i Vollerslev ejerlav. Niveauforskellen er ca. 2,25-3,1 m bred, der er 15-20 cm høj målt fra den ene side, mens det er 50-90 cm højt målt fra den anden side.

Stendige, Magleskov ved Lammestrup

Stendige med bagvold af jord anlagt som skovdige. Skovdigets funktion var at holde husdyr ude og vildtet inde i skoven.

Skov- og højtandsdige i Strandskov ved Indelukket ved Billesborg

DigeID 58396, 58397 og 58398 i Strandskov ved Billesborg ved skovens østlige kant. Digestrækningerne er forholdsvis brede 3,5-6,4 m og op til 1,6 m høje. De tre digestrækningers beliggenhed og dimensioner indikerer, at de blev anlagt med funktion af både skov- og højtandsdige.

Ejendomsdige gennemskåret af ejerlavsdige

DigeID 59358 Tågerød. I den nordlige del er digestrækningen gennemskåret af en ejerlavsgrensegrøft, der kan være ændret omkring udskiftningen. Diget omkranser delvist spor af højryggede agre, som der er mange spor af i Tågerød skov. Højryggede agre var en dyrkningsmetode, der blev anvendt fra middelalderen og op til omkring udskiftningen. Den angivne datering for digestrækningen til år 1405 i datasættet (bes_sten_jorddiger_Koege_K) er omtrentlig og stammer fra den ældste kendte bevarede skriftlige kilde om Tågerød.

Herredsskel

Herreder havde tidligere betydning af retskredse og nogle diger har i perioder haft funktion af herredsskel fra midten af 1600-tallet til begyndelsen af 1900-tallet. Inden for den nuværende Køge Kommunes udbredelse har der været herredsgrænser mellem Ramsø og Bjæverskov herreder. Kommunens vestlige grænse er sammenfaldende med herredsgrænse mellem Ringsted og Bjæverskov herreder. Kommunens nordlige grænse er sammenfaldende med herredsgrænse til Tune herred. Et stykke af kommunens sydlige grænse er sammenfaldende med grænsen mellem Bjæverskov og Fakse herred. Det var ikke muligt indenfor tidsrammen at definere alle bevarede digestrækninger, der har fungeret som herredsgrænse. Et par eksempler: DigeID 58366 Hejnerup, skel mellem ejerlavene Hejnerup, Juellund Hgd., Ulstrup og Bjerrede og skel mellem sognene Sædder, Vollerslev og Terslev samt skel mellem Ringsted og Bjæverskov herred. DigeID 107788 og 107789 Hejnerup, skel mellem ejerlavene Hejnerup og Ulstrup, skel mellem sognene Sædder og Terslev og skel mellem herrederne Ringsted og Bjæverskov. DigeID 107557 Algestrup, skel mellem ejerlavene Algestrup, Turebyholm Hgd. og Ulstrup, skel mellem sognene Sædder og Tureby og skel mellem herrederne Ringsted og Bjæverskov. DigeID 293416 Algestrup, skel mellem ejerlavene Algestrup og Turebyholm Hgd, skel mellem sognene Sædder og Tureby og skel mellem herrederne Ringsted og Bjæverskov.

5.2 Digesignaturer der foreslås udtaget fra den vejledende udpegning

Vurderingen at 170 digesignaturer foreslås udtaget fra vejledende udpegning og beskyttelse er begrundet i to hovedkategorier: ringe kulturhistorisk værdi og fejlregistreringer i den vejledende udpegning. Ringe kulturhistorisk værdi udgør knap 24 % af de 170 digestrækninger, der foreslås udtaget fra beskyttelse og fejlregistreringer udgør ca. 76 %. Begrundelse for hvert enkel digestrækning er noteret i datafilen `bes_sten_jorddiger_udtages_Koege_K`

Udtages fra beskyttelse - begrundelser	Antal i alt 170
ringe kulturhistorisk værdi, fjernet på 2018-luftfoto	1
ringe kulturhistorisk værdi - fjernet pga. infrastrukturanlæg	6
ringe kulturhistorisk værdi - fjernet før 1995-luftfoto	11
ringe kulturhistorisk værdi - dårligt bevaret	22
	40

fejlregistrering vejl.udp. - vej, ikke dige	3
fejlregistrering vejl.udp. - støjvold fra 1900-tallet, ikke dige	3
fejlregistrering vejl.udp. - signaturfejl	3
fejlregistrering vejl.udp. - matrikelskel efter 1950, ikke dige	1
fejlregistrering vejl.udp. - jernbanegennemskæring, ikke dige	2
fejlregistrering vejl.udp. - grøft, ikke dige	4
fejlregistrering vejl.udp. - fejl på 4 cm kort	8
fejlregistrering vejl.udp. - dobbeltnummerering	106
	130

Vurderingen "ringe kulturhistorisk værdi" er baseret på at et dige enten var meget dårligt bevaret eller fjernet og dermed ikke bevaringsværdigt. Ringe kulturhistorisk værdi i form af fjernede digestrækninger fjernet før 1995 foreslås udtaget fra udpegningen fordi de fjernede digestrækninger ikke har kulturhistorisk værdi. Relevante myndigheder har i de mellemliggende knap 25 år ikke reageret på disse fjernelser. Der er ikke luftfotos tilgængelige til at vurdere om disse digestrækninger kan være fjernet før eller efter 1992. Dårlig bevaring er

vurderet ud fra DHM/terræn og besigtigelse. Eksempler på ringe kulturhistorisk værdi pga. dårlig bevaring eller fjernelse:

- Dårligt bevaret: DigelID 58367 ved Hejnerup og DigelID 58376 ved Algestrup.
- Fjernet før 1995-luftfoto: DigelID 59516 ved Mikkelborg, DigelID 59086 ved Svenstrup Hgd og DigelID 59171 ved Store Ladager.
- DigelID 59395 ved Gummersmarke, ser på luftfoto-2018 ud til at være fjernet i 2018. På DHM/Terræn-2015 kan måles en niveauforskel, der var 2,5-3,3 m bred og 0,1-1 m høj.
- DigelID 58221 ved Ølsemagle er fjernet pga. infrastruktur anlæg i form af jernbane ved Køge Nord station.

Vurderingen "fejlregistrering i vejledende udpegede dige" betyder at der var en fejl i den vejledende udpegning og der var ikke var et dige på stedet med kulturhistorisk værdi i bevaringsmæssig forstand. Fejlregistrering kunne fx være dobbeltnummerering, hvor en digestrækning var registreret med to-tre mere eller mindre parallelle signaturer eller hvor et og samme dige var registreret med to eller flere signaturer i forlængelse af hinanden. Størstedelen af dobbeltnummereringerne forekom i sogne-/ejerlavsskel og i enkelte tilfælde ved skovskel eller andre skel. Fejlregistrering kunne også være fejl i en digesignatur, fejl i markering på 4 cm kort og tilfælde hvor der på stedet var en (skel-)grøft og ikke en digestrækning.

Eksempler på fejlregistreringer

- Dobbeltnummerering – flere signaturer som én og samme digestrækning. DigelID 58460 foreslås udtaget af fra udpegningen og DigelID 58703 bibeholdt; begge signaturer var udtryk for samme digestrækning.
- Fejlregistrering - grønft ikke dige. DigelID 59151 ved Urup Huse. DigelID 59952 ved Herfølge Overdrev: de vestligste ca. 35 m af strækningen var en grønft og de østligste ca. 95 m meget dårligt bevaret.
- Fejlregistrering på 4 cm kort. På stedet en støjvold el.lign. anlagt i slutningen af 1900-tallet. DigelID 58423 ved Egøje og Køge Golfklubs golfbane. Jordvolden på stedet er formodentlig anlagt i forbindelse med golfbanen. Ingen ikke markeringer på ældre kort angiver at der skulle have været et ejendomsskel på stedet. I lokalplan 1010 Golfbane ved Gl. Hastrupvej, Køge kommune 2010 er beskrevet at " *Digerne bevares i deres nuværende form i lokalplanen.*". Kulturhistorisk set vurderes jordvolden til ikke at være bevaringsværdig, fordi det ikke repræsenterer et ældre historisk skel, men nærmere har karakter af støjvold. Jordvoldsstrækningens dimensioner er desuden væsentligt større sammenlignet med nærtliggende historiske digestrækninger; bredden ca. 7 m sammenlignet med de ældre digers 2,5-2,8 m og højden ca. 1,4 m sammenlignet med 0,15-0,55.
- Fejlregistrering - digesignaturfejl, der har ikke være et dige DigelID 59477 ved Mikkelborg.
- Fejlregistrering – jernbanegennemskæring og ikke dige i Græsmark skov ved Lellinge DigelID 58276 og 58277, fra Køge-Ringstedbanen der fungerede 1917-1963.

5.3 Fordeling af digestrækninger efter historisk funktion

Af de 813 vejledende udpegede digestrækninger der foreslås medtaget i den konkret udpegning er fordelingen efter historisk funktion:

Skelfunktion	antal	procent af 813
Ejendom	689	85
Skov	288	35
Ejerlav	263	32
Sogne	119	15

Mange dige havde mere end en funktion fx havde ca. 45 % af ejerlavsskellene også funktion af sogneskel ligesom 108 af skovdigerne også havde funktion af ejerlavsskel. Ca. 45 digestrækninger havde udelukkende funktion af markinddelinger på hovedgårdsjorder.

6 Anbefaling

At Køge kommune tager kontakt til nabokommuner vedr. diger, der ligger i kommunegrænser, hvor der både forekom digestrækninger, der foreslås omfattet af konkret udpegning (både vejledende udpegede og "nye" digestrækninger) og digestrækninger, der foreslås udtaget fra beskyttelse.

At Køge kommune rådfører sig med Slots- og Kulturstyrelsen mht. nummerering af "nye" digestrækninger.

7 Økonomi

Til puljen til konkret udpegning af sten- og jorddiger lavede SLKS den beregning at der vil kunne udføres vurdering af kulturhistorisk, biologisk og landskabelig værdi for ca. 800 kr. pr. km registreret dige. Puljen ville kunne yde tilskud på ca. 400 kr. pr. km registreret dige. I Køge kommune var der 391 km vejledende udpegede digestrækninger inden processen med den vejledende udpegede blev igangsat.

Efter den kulturhistoriske vurdering og før biologisk og landskabelig vurdering er der i alt ca. 398 km digestrækninger, hvoraf ca. 354 km var vejledende udpegede og ca. 44 km er "nye" digestrækninger.

Da der udføres vurdering af hver enkelt digestrækningsanlæg samt af andre mulige ikke-vejledende udpegede strækninger ville det være mere relevant, statens puljetilskud blev givet pr. digestrækning end pr. km digestrækning. Ligeledes kunne de være relevant hvis statens puljetilskud justeres i forhold til antallet af "nye" digestrækninger, der ikke var vejledende udpegede.

Det var ikke muligt indenfor projektets tidsramme at udføre grundig kvalitetskontrol af leverede data.

Anvendte kilder

SLKS 2009 Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger

https://slks.dk/fileadmin/user_upload/0_SLKS/Fotos/Fortidsminder_Diger/Sten_jorddiger/digevejledning.pdf

Digebekendtgørelsen <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=158549>

Danmarks Miljøportal – arealinformation

<https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>

Fotoliste			
Fotonr.	Motiv - digenr	Motiv - stednavn mm	Set fra
3266	58366	Rødbylund	NNV
3268	59512	Skelbæk	ØSØ
3270	59459	Skelbæk	SSØ
3272	108104	Mikkelborgvej	NNØ
3273	2000127	Gørslev, 147 til venstre	SØ
3274	59429	Nyhuse	SV
3276	58249	Lille Salby	SV
3279	59951	Herfølge Overdrev	SSV
3281	59957	Ankerstræde, NØ-del	Ø
3283	59957	Ankerstræde, SV-del	NNØ
3284	59954	Ankerstræde, skovdige	Ø
3286	2000080	Mellem Herfølge og Vedskølle	NNV
3297	58399	Billesborg Indelukke	SØ
3298	58396	Billesborg Indelukke	NV
3300	58487	Storskov Vallø	VSV
3301	58486	Storskov Vallø, grøft ikke dige øst-del	V
3302	58486	Storskov Vallø, dige og grøft midt-del	V
3303	58486	Storskov Vallø, dige og grøft øst-del	V
3304	58457	Storskov Vallø, dige th og oprens.bunke tv	Ø
3305	58495	Storskov Vallø	Ø
3306	58490	Storskov Vallø	Ø
130001	59187	Skovvang, Ejby	S
130002	59182	Kirkebjergvej	ØSØ
130003	59205	Dalby Skov	Ø
130004	59205	Dalby Skov	VNV
140006	59243	Regnemark	ØSØ
140007	60039	Borupvej 102a	V
140008	59084	Ågerupvej (ved Harebo Skov)	V
140009	59258	Ringstedvej 466B	N
140010	59258	Ringstedvej 466B	SØ
140011	58248	Salby Rasteplads	Ø
140012	58218	Kapelvej	NNV
150013	58226	Værkstedsvej (ved Bregnegårdsvej)	V
150014	58198	Brydegårdsvej 3	V
150015	59149	Urupvej 2	N